

Računovodstveno evidentiranje restrukturiranja poduzeća tehnikama spajanja i preuzimanja poduzeća

Eva Mijatović, Sveučilište u Splitu, Sveučilišni odjel za stručne studije, Livanjska 5, 21000 Split, Hrvatska,
E-mail: eva.mijatovic@gmail.com

Sažetak

Restrukturiranje poduzeća tehnikama spajanja i preuzimanja poduzeća u svojoj zadnjoj fazi zahtijeva vrlo složen proces računovodstvenog evidentiranja poslovnih događaja u poslovnim knjigama stjecatelja. U ovom radu prezentirat će se računovodstvo ulaganja u dugotrajnu financijsku imovinu i to: računovodstvo ulaganja u pridružena društva po metodi udjela – MRS 28, obračun ulaganja po metodi troška – MRS 27, obračun ulaganja po metodi fer vrijednosti – MRS 39, računovodstvene metode za poslovne kombinacije te računovodstveni tretman goodwilla. Značajnu ulogu u računovodstvenom evidentiranju restrukturiranja poduzeća tehnikama spajanja i preuzimanja imaju konsolidirani financijski izvještaji te se će u ovom radu prikazati postupak konsolidacije financijskih izvještaja.

Ključne riječi: *restrukturiranje, spajanje, preuzimanje, goodwill, konsolidacija*

1. Uvod

Ulaganja u dugotrajnu financijsku imovinu, u koju spada i restrukturiranje poduzeća tehnikama spajanja i preuzimanja definirana su MRS-om 27, MRS-om 28, MRS-om 31, MRS-om 39, MSFI-om 3, HSFI-om 2 (N.N. 30/08.), Zakonom o računovodstvu (N.N. 109/07), Zakonom o trgovačkim društvima (N.N. 111/93., 34/99., 52/99., 118/03., 107/07.) i Zakonom o preuzimanju dioničkih društava (N.N. 109/07.). Ulaganjem u dugoročne vlasničke vrijednosne papire stjecatelj stječe idealne dijelove u drugom dioničkom poduzeću. Dionice je moguće steći izravnom kupnjom od poduzeća koje ih emitira ili od drugih dioničara tog poduzeća ili neizravno, od brokera i dilera na burzama vrijednosnih papira, a svaka transakcija stjecanja dionica ima trošak stjecanja. Elementi koje uključuje *trošak stjecanja* jesu (MRS 25, t.12 i t.13): kupovna cijena dionica, brokerske i bankarske naknade i porezne trošarine, odnosno drugi transferni troškovi. Stjecanje dionica može se izvršiti na nekoliko načina, a najčešći su kupnja za novac, razmjena za dionice ili druge vrijednosne papire. Kada se dionice stječu razmjenom za dionice, tada, kupovnu cijenu – najvažniji dio troška stjecanja čini fer vrijednost stjecateljevih dionica, a ukoliko se stjecanje vrši razmjenom za nenovčanu imovinu/usluge, kupovna se cijena određuje temeljem fer vrijednosti stjecateljeve imovine/usluge (Orsag i Gulin, 1996, str. 306.).

2. Računovodstvo ulaganja u dugotrajnu financijsku imovinu

Ulaganje u dugotrajnu financijsku imovinu radi se s ciljem ostvarivanja buduće ekonomske koristi u dugom roku, odnosno, u roku duljem od godine dana. Za obračun ulaganja u *druga društva i zajedničke pothvate* koriste se sljedeće metode (Belak, 2006, str. 294.):

- Metoda konsolidacije – znači da su financijski izvještaji grupe prikazani kao da se radi o jednom subjektu.
- Metoda udjela – računovodstvena metoda kojom se ulaganje početno evidentira u visini troškova ulaganja, a njegov knjigovodstveni iznos raste ili se smanjuje kako bi se priznao ulagačev udjel u dobitcima ili gubitcima subjekta u kojeg je izvršeno ulaganje. Ulagačev udio u dobitcima ili gubitcima subjekta u kojeg je izvršeno ulaganje priznaje se kao ulagačev prihod ili rashod. Primljene raspodjele od subjekta u koje je izvršeno ulaganje smanjuju knjigovodstveni iznos ulaganja.
- Metoda fer vrijednosti znači da kod početnog priznavanja ulagač mjeri svoja ulaganja u vlasničke instrumente po fer vrijednosti (MRS 39, t.43.), a nakon početnog priznanja, također, po fer vrijednosti osim ulaganja u vlasničke instrumente čija cijena ne kotira na aktivnom tržištu i čija se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti, koji se mjere po trošku stjecanja.
- Metoda troška ulaganja – računovodstvena metoda ulaganja kod koje se početno priznaje ulaganje po trošku ulaganja. Nakon datuma stjecanja ulaganja, ulagač priznaje prihod samo u mjeri u kojoj prima raspodjele akumuliranih profita po osnovi ulaganja. Ako primljene raspodjele prekoračuju profite koji pripadaju ulagaču, priznaju se kao smanjenje troška ulaganja.
- Metoda razmjerne konsolidacije – računovodstvena metoda kojom se preuzimateljev udio u svakom dijelu imovine, obveza, prihoda i rashoda nekog zajednički kontroliranog subjekta spaja, stavku po stavku, sa sličnim stavkama u financijskim izvještajima preuzimatelja ili se iskazuju kao zasebne stavke u financijskim izvještajima preuzimatelja (MRS 31, t.3.)

Obvezatnost primjene neke od opisanih metoda obračuna ulaganja ovisi o (Belak, 2006, str. 295.):

- značajnosti utjecaja ulagača na glasačku moć kod primatelja ulaganja – ulagač *ima značajan utjecaj* ako izravno ili neizravno posjeduje 20% ili više glasačke moći kod primatelja ulaganja. Matica *ima kontrolu* nad podružnicom, tj. ovisnim društvom kada izravno ili neizravno posjeduje 50% i više glasačke moći kod primatelja ulaganja. U slučaju da ulagač posjeduje manje od 20% glasačke moći i nema značajan utjecaj primjenjuje se *metoda fer vrijednosti* prema MRS 39, a kada posjeduje 20% ili više, a ne prelazi 50% glasačke moći u pridruženom društvu i ima značajan utjecaj primjenjuje se *metoda udjela* (osim izuzetaka navedenih u točki 13., MRS-a 28),
- vrsti ulaganja ovisno radi li se o ulaganju u druga društva ili o zajedničkom pothvatu – metode obračuna ulaganja razlikuju se ovisno o tome radi li se o ulaganju u druga društva ili se radi o ulaganju u zajedničke pothvate. U zajednički kontroliranim subjektima, stjecatelj iskazuje svoj udio primjenjujući metodu razmjerne konsolidacije ili metodu udjela (MRS 31, t.30. i t.38.). Ove dvije metode primjenjuju se na konsolidirane financijske izvještaje, a u odvojenim financijskim izvještajima stjecatelj udio u zajednički kontroliranom subjektu obračunava se po metodi troška ili po metodi fer vrijednosti (MRS 31, t.46.),
- mogućnosti mjerenja fer ulaganja – MRS 39 t.43. nalaže da se prilikom početnog priznanja financijska imovina mjeri prema fer vrijednosti, te da se tako mjeri i nakon početnog priznanja. Iznimno, ovo pravilo, ne odnosi se na vlasničke instrumente koji ne kotiraju na aktivnom tržištu pa se zbog toga ne može pouzdano utvrditi fer vrijednost pa se mjere po trošku stjecanja te
- o tome radi li se o konsolidiranim ili odvojenim izvještajima – pojašnjenje se nalazi u tablicama koje slijede.

Tablica 4: Metode obračuna ulaganja koje se koriste pri izradi konsolidiranih financijskih izvještaja

Postotak glasačke moći i vrsta utjecaja	Vrsta odnosa	Dodatni uvjeti	Metoda obračuna ulaganja
<ul style="list-style-type: none"> • Preko 50% • Postoji kontrola 	Ovisna društva	Ne primjenjuju se izuzeća od konsolidacije iz t.10, MRS-a 27.	Metoda konsolidacije
<ul style="list-style-type: none"> • Zajednički pothvat • Jednoglasan pristanak svih strana 	Zajednička kontrola	Preporučuje se	Metoda razmjerne konsolidacije
		Može, ali se ne preporučuje	Metoda udjela
<ul style="list-style-type: none"> • 20% do 50% • Postoji značajan utjecaj, ali nema kontrole 	Pridružena društva (nisu obuhvaćena konsolidiranjem)	Kotacija stjecateljevih dionica na javnom tržištu i nema izuzeća po t.13. MRS-a 28.	Metoda udjela
		Primjenjuju se izuzeća od metode udjela iz t.13. MRS-a 28.	Metoda fer vrijednosti
		Fer vrijednost se ne može pouzdano utvrditi	Metoda troška
<ul style="list-style-type: none"> • Manje od 20% • Nema značajnog utjecaja 	Nepovezana društva (nisu obuhvaćena konsolidiranjem)	Fer vrijednost se može utvrditi	Metoda fer vrijednosti
		Fer vrijednost se ne može pouzdano utvrditi	Metoda troška

Izvor: Belak V.(2006) *Profesionalno računovodstvo prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima*, Zagreb, Zgombić&Partneri, str. 300.

Tablica 5: Metode obračuna ulaganja koje se primjenjuju pri izradi samostalnih financijskih izvještaja kada nema konsolidacije

Postotak glasačke moći i vrsta utjecaja	Vrsta odnosa	Dodatni uvjeti	Metoda obračuna ulaganja
<ul style="list-style-type: none"> • 20% do 50% • Postoji značajan utjecaj, ali nema kontrole 	Pridružena društva	Nema konsolidacije jer nema ovisnih društava	Metoda udjela
		Primijenjeno je izuzeće od konsolidacije ili od primjene metode udjela	Metoda troška ili metoda fer vrijednosti
<ul style="list-style-type: none"> • Preko 50% • Postoji kontrola 	Ovisna društva		Metoda troška ili metoda fer vrijednosti
<ul style="list-style-type: none"> • Manje od 20% • Nema značajnog utjecaja 	Nepovezana društva		
<ul style="list-style-type: none"> • Zajednički pothvat 	Zajednička kontrola		

Izvor: Belak V.(2006) *Profesionalno računovodstvo prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima*, Zagreb, Zgombić&Partneri, str. 301.

Tablica 6: Metode obračuna ulaganja koje se primjenjuju pri izradi odvojenih financijskih izvještaja uz konsolidirane

<ul style="list-style-type: none"> • Preko 50% • Postoji kontrola 	Ovisna društva	Ravnopravno	Metoda troška ili u skladu s MRS 39 (Metoda fer vrijednosti)
<ul style="list-style-type: none"> • Zajednički pothvat 	Zajednička kontrola		
<ul style="list-style-type: none"> • 20% do 50% 	Pridružena društva		
<ul style="list-style-type: none"> • Manje od 20% 	Nepovezana društva		

Izvor: Belak V.(2006) *Profesionalno računovodstvo prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima*, Zagreb, Zgombić&Partneri, str. 301.

a. Računovodstvene metode za poslovne kombinacije

Poslovne kombinacije inicirane su ciljevima raznih korisnika računovodstvenih informacija. Te informacije često puta mogu biti vrlo konfliktne. Iz toga razloga, računovodstvene metode za poslovne kombinacije bitan su dio ukupnih računovodstvenih politika društva. Sva poslovna spajanja unutar njegovog opsega trebaju biti obračunata *metodom kupnje*. Prethodni standard (MRS 22) dopuštao je da poslovno spajanje bude obračunato koristeći jednu od dvije metode:

- metodu udruživanja interesa za kombinacije klasificirane kao ujedinjavanje interesa te
- metodu kupnje za kombinacije klasificirane kao stjecanje.

Primjena metode kupnje uključuje sljedeće korake:

- utvrđivanje stjecatelja (MSFI 3.,t.17.-23.),
- trošak poslovnog spajanja (Troškovi direktno vezani na poslovna spajanja (MSFI 3.,t. 29.-31.),
- utvrđivanje i priznavanje stečene imovine i obveza,
- utvrđivanje iznosa goodwilla koji proizlazi iz stjecanja,
- raspoređivanje troškova poslovnog spajanja (t.36.-60.),
- mjerenje prepoznatljive imovine i stečenih obveza i potencijalne nastale ili pretpostavljene obveze (MSFI 3.,t.36.i 40.).

Primjena metode kupnje zahtijeva utvrđivanje troška stjecanja udjela u drugom trgovačkom društvu. On se sastoji od dva dijela (Bubić, 2011, str. 54.):

- *osnovnog troška* i
- *svih direktnih troškova* koji se izravno mogu povezati s tim stjecanjem. Direktni trošak stjecanja direktno ovisi o načinu plaćanja kupljenog udjela:
 - *stjecanje za novac* predstavlja direktni trošak u obliku plaćenog novca,
 - *stjecanje za druge oblike imovine* predstavlja direktni trošak koji se utvrđuje prema fer

vrijednosti imovine koja je dana i to na dan razmjene; npr. ako stjecatelj izdaje dužničke vrijednosne papire, gdje se plaćanje ne obavlja odmah nego u budućim razdobljima, trošak stjecanja predstavlja sadašnja vrijednost svih budućih plaćanja (glavnica i kamata); ukoliko se stjecanje obavlja plaćanjem u svojim vlasničkim vrijednosnim papirima, trošak stjecanja utvrđuje se na temelju tržišne cijene danih vrijednosnih papira na dan razmjene; u slučaju da tržište ne funkcionira, trošak stjecanja utvrđuje se prema udjelu danih vlasničkih papira u ukupnoj vrijednosti trgovačkog društva stjecatelja.

Sljedeći korak u primjeni metode kupnje jest utvrđivanje i priznavanje imovine i obveza stečenog trgovačkog društva. U bilanci stjecatelja potrebno je ispunjavanje sljedećih uvjeta:

- imovina se priznaje samo ako je vjerojatno da će buduće ekonomske koristi od te imovine pritijecati trgovačkom društvu stjecatelju,
- obveze se priznaju kada je vjerojatno da će se pojaviti odljev resursa vezanih za ekonomske koristi od stjecatelja za njihovo namirenje,
- trgovačko društvo stjecatelj u mogućnosti je mjeriti njihov trošak stjecanja ili fer vrijednost.

Priznavanje imovine i obveza prema kriteriju *prepoznatljivosti nazivaju se prepoznatljiva imovina i obveze*. Prepoznatljiva imovina i obveze mogu se sastojati od sljedećih stavki:

- imovina i obveze koji su prethodno bili priznati u bilanci stečenog trgovačkog društva,
- imovina i obveze koji nisu prethodno priznati u bilanci stečenog trgovačkog društva jer nisu ispunjavali uvjete za priznavanje,
- imovina i obveze koji su nastali kao rezultat stjecanja stečenog trgovačkog društva.

b. Računovodstveni tretman goodwilla

Posljednji korak u primjeni metode kupnje jest utvrđivanje iznosa goodwilla koji je rezultat poslovnih kombinacija (Orsag i Gulin, 1996, str. 208.). Goodwill je priznat kao računovodstvena kategorija i uglavnom se u bilancama ne prevodi na nacionalne jezike. Kada je stjecatelj voljan platiti veći iznos od fer vrijednosti imovine i obveza poduzeća koju stječe, znači da je voljan platiti i onu nemjerljivu vrijednost poduzeća kao što su reputacija poduzeća, kvalitetan menadžment i „dobar glas“. Izračunava se kao razlika troška stjecanja i stjecateljeva udjela u fer vrijednosti stečene imovine i obveza na dan stjecanja. Ukoliko je trošak stjecanja veći od fer vrijednosti neto imovine poduzeća koje se preuzima stjecatelj će u svojim poslovnim knjigama evidentirati pozitivan goodwill. Prilikom preuzimanja moguće je da trošak stjecanja bude manji od fer vrijednosti neto imovine poduzeća koje se preuzima. To znači da je stjecatelj kupio poduzeće „ispod cijene“, odnosno platio poduzeće koje kupuje manje od njegove neto fer vrijednosti. U tom slučaju nastaje negativan goodwill. Slijedi primjer izračuna goodwilla.

Razliku troška stjecanja i fer vrijednosti prema metodi kupnje iskazujemo kao:		
	(a)	(b)
❖ Trošak stjecanja B	10.350.000 kn	10.000.000 kn
❖ Fer vrijednost neto imovine B	10.000.000 kn	10.350.000 kn

a) goodwill.....	350.000 kn (MSFI 3.t.51.)	
b) goodwill negativni	350.000 kn (MSFI 3.t.56.)	

Određenja *pozitivnog goodwilla* prema HSFI-2:

- dugotrajna nematerijalna imovina u bilančnim pozicijama stjecatelja,
- na datum stjecanja stjecatelj treba iskazati goodwill po trošku kao višak troška poslovnog spajanja u odnosu na stjecateljev udjel u fer vrijednosti neto imovine stečenika,
- nakon početnog priznavanja stjecatelj naknadno procjenjuje goodwill iz poslovnog spajanja po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i gubitke od umanjenja,
- goodwill koji je rezultat poslovnih spajanja, prema HSFI-2 podliježe obračunu amortizacije, uz uvjet da je korisni vijek trajanja najviše pet godina.

Određenja *negativnog goodwilla* prema HSFI-2:

- negativni goodwill stjecatelj mora priznati u rashode ili prihode; kako je negativni goodwill rezultat razlike kada je trošak poslovnog spajanja niži od fer vrijednosti neto imovine stečenog poduzeća, onda se isti iskazuje kao *prihod*.

3. Konsolidacija financijskih izvještaja

Pojam konsolidacije u računovodstvenoj i financijskoj teoriji u kontekstu poslovnih kombinacija, odnosno spajanja poduzeća ima nekoliko značenja (Beam,1992, str. 942.):

- poslovno spajanje u kojem jedno, novoformirano poduzeće stječe dva ili više poduzeća koja nakon stjecanja prestaju postojati kao pravni subjekti,
- u općem smislu, konsolidacijom se smatra proces stjecanja i fuzija,
- to je proces spajanja financijskih izvještaja matice i podružnice.

a. Konsolidirani financijski izvještaji

Korisnici konsolidiranih izvještaja su vlasnici, menadžment, dioničari, odnosno investitori u dugoročne vlasničke vrijednosne papire. Svrha izrade konsolidiranih financijskih izvještaja temelji se na potrebama korisnika. Pretpostavlja se da su konsolidirani financijski izvještaji važniji od temeljnih financijskih izvještaja jer su konsolidirani financijski izvještaji neophodni prilikom prezentiranja fer vrijednosti kada jedno poduzeće ima direktnu ili indirektnu kontrolu nad drugim poduzećima (Orsag, Gulin, 1996, str. 327.). Pod kontrolom se misli na snagu ili moć jednog poduzeća da upravlja financijskom i poslovnom politikom drugih poduzeća. Smatra se da kontrola postoji kada matična posjeduje više od polovice glasačke moći nekog subjekta, ali i u sljedećim situacijama kada ima manje od polovice glasačke moći, ali kada postoji (MRS 27, t.10.):

- moć nad više od polovice glasačkih prava na temelju sporazuma s drugim ulagačima,
- moć upravljanja financijskim i poslovnim politikama subjekta na temelju sporazuma ili statuta,
- moć imenovanja ili smjene većine članova upravnog odbora ili odgovarajućeg upravljačkog tijela ili
- moć usmjeravanja većine glasova na sastancima upravnog odbora ili odgovarajućeg upravljačkog tijela.

b. Ograničenja konsolidiranih financijskih izvještaja

Konsolidirani financijski izvještaji imaju nekoliko ograničenja od kojih se mogu izdvojiti sljedeća (Orsag, Gulin 1996, str. 330.):

- u konsolidiranim financijskim izvještajima nisu objavljeni financijski rezultati i financijska situacija članova skupine pa se dobri ili loši rezultati pojedinog poduzeća mogu skrivati iza rezultata drugih članova skupine,
- konsolidirani zadržani dobiti konsolidirane bilance nisu u cijelosti raspoloživi za raspodjelu dividendi jer dio može predstavljati udio matice u neraspodijeljenim dobitima podružnice,
- financijski pokazatelji izrađeni temeljem konsolidiranih financijskih izvještaja agregatni su pokazatelji koji ne predstavljaju pojedine podružnice kao niti maticu,
- pojedine bilančne pozicije ponekad nisu usporedive po svojoj kvaliteti npr. konto potraživanja,
- konsolidirani financijski izvještaji ne daju dodatne informacije neophodne za kontroliranje pojedine članice skupine pa se iste moraju tražiti u odvojenim financijskim izvještajima ili u bilješkama uz temeljne financijske izvještaje pojedine članice.

Prema MRS-27, t.10., matična ne treba prikazivati konsolidirane financijske izvještaje u nekim situacijama. Tablica 8 prikazuje u kojim situacijama treba, a u kojim ne treba sastavljati konsolidirane financijske izvještaje.

Tablica 8: Obveza izrade konsolidiranih financijskih izvještaja

Ne izrađuju se konsolidirani financijski izvještaji	Izrađuju se konsolidirani financijski izvještaji
 <p>*primjenjuju izuzeće od konsolidacije po MRS-27, t.10.</p>	
<p>Ulagač i sva ovisna društva izrađuju samostalne financijske izvještaje prema odgovarajućoj metodi</p>	<p>Matica izrađuje konsolidirane financijske izvještaje kojima dodaje odvojene financijske izvještaje za pridružena društva i zajednički kontrolirane subjekte</p>

Izvor: Belak V. (2006) *Profesionalno računovodstvo prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima*, Zagreb, Zgombić&Partneri, str. 311.

c. Proces konsolidacije

Postupak konsolidacije pretpostavlja sljedeće korake (MRS 27, t.13.):

- knjigovodstvena svota matičnog ulaganja u svaku podružnicu i matičnog dijela u glavnici svake podružnice se eliminiraju;
- unutar-grupna salda i unutar-grupne transakcije, uključujući prodaju, rashode i dividende, u cijelosti se eliminiraju;
- neostvareni profiti proizašli iz unutar-grupnih transakcija, koji su uključeni u knjigovodstveni iznos sredstava, kao što je zaliha i osnovna sredstva, u cijelosti se eliminiraju;
- neostvareni gubici proizašli iz unutar-grupnih transakcija; koji se oduzimaju kad se dođe do knjigovodstvenog iznosa sredstava, također se eliminiraju ukoliko se trošak ne može nadoknaditi;
- vremenske razlike koje nastaju zbog eliminiranja neostvarenih profita i gubitaka, proizašlih iz unutar grupnih transakcija, obrađeni su u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardom 12, Računovodstvo poreza na dobit;
- interesi manjine u neto dobiti konsolidiranih podružnica za izvještajno razdoblje identificirani su i usklađeni s dobiti grupe da se dođe do neto dobiti koja se može pripisati vlasnicima matice i
- interesi manjine u neto sredstvima konsolidiranih podružnica identificirani su i prezentirani u konsolidiranoj bilanci odvojeno od obveze i matične dioničarske glavnice. Interesi manjine u neto sredstvima sastoje se od:
 - (i) iznosa na datum početnog spajanja, izračunatog u skladu s MRS 22, Računovodstvo poslovnih spajanja; i

(ii) manjinskog udjela u kretanjima dioničarske glavnice od datuma spajanja.

Proces konsolidacije financijskih izvještaja operativno se provodi u posebnim radnim bilješkama za konsolidaciju, a provodi se kroz nekoliko sljedećih faza (Bubić, 2011, str. 58.):

- utvrđivanje troška ulaganja u dionice ovisnog (ili pridruženog) poduzetnika,
- utvrđivanje knjigovodstvene vrijednosti stečenih dionica,
- utvrđivanje razlike između troška ulaganja i knjigovodstvene vrijednosti stečenih dionica,
- evidentiranje transakcije stjecanja ovisnog poduzetnika u glavnoj knjizi matice,
- provođenje eliminacijskih knjiženja i evidentiranje razlike između troška stjecanja knjigovodstvene vrijednosti stečenih dionica ovisnog poduzetnika,
- izrada radnih bilješki za konsolidaciju financijskih izvještaja i
- sastavljanje konsolidiranih financijskih izvještaja.

Financijski izvještaji matice i njezinih podružnica zbrajaju se po jednakim pozicijama tako da se prilikom zbrajanja vodi računa kao da se radi o jednom računovodstvenom subjektu, tj. međusobne transakcije se eliminiraju (MRS 27, t.13.). Radne bilješke za konsolidaciju predstavljaju radni materijal potreban za konsolidaciju financijskih izvještaja. U njima su iskazane pozicije financijskih izvještaja matice i podružnice koji se konsolidiraju. Pritom se konsolidacija sastoji iz dodavanja pozicija te eliminiranja ili poništavanja međukompanijskih pozicija. U radnim bilješkama za konsolidaciju predviđene su posebne kolone za eliminacijska knjiženja. Zadnja kolona predstavlja rezultat konsolidacije svake pojedine pozicije financijskog izvještaja koji se konsolidira.

d. Manjinski interes

Manjinski interes je onaj dio vrijednosti neto imovine podružnice koji ne kontrolira matica. Iskazuje se u samoj bilanci (poseban dio glavnice) kao redak ili stupac u radnim bilješkama za konsolidaciju. Manjinski udio je, dakle, sastavni dio konsolidirane bilance, a vidljiv je i u računu dobiti ili gubitka koji nije pod kontrolom matice. Može se izračunati tako da se svota cjelokupnog kapitala podružnice pomnoži s udjelom manjine, npr. $4.000.000 \times 20\% = 800.000$. To znači da taj dio kapitala u konsolidiranoj bilanci nije pod kontrolom matice.

4. Zaključak

U skladu sa zakonskim određenjima pojedine države te računovodstvenim standardima definiranim Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja, poduzetnici, odnosno financijski menadžeri dužni su postupati prilikom restrukturiranja poduzeća tehnikama spajanja i preuzimanja. U ovome je radu dan pregled računovodstvenih metoda za poslovne kombinacije, računovodstvenog tretmana goodwilla te konsolidacijskih postupaka nakon obavljene poslovne kombinacije. Računovodstvenu evidenciju restrukturiranja poduzeća tehnikama spajanja i preuzimanja potrebno je provoditi u skladu s navedenim pravilima struke.

Abstract

Restructuring a company by M&A in the final phase requires very complicated process of accounting in the financial statements of the acquirer. This paper will present accounting investment in long term asset: the accounting for investments in associates using the Equity Method according to IAS 28, calculation of investment by Cost Method according to IAS 27, Fair value accounting method according to IAS 39, as also accounting treatment of goodwill. The significant roles in accounting of restructuring the company by M&A have Consolidated Financial Statements and this paper will present the consolidation procedure of financial statements.

Key words: *restructuring, mergers, acquisitions, goodwill, consolidation*

Literatura

1. Beams, A.F. (1992): *Advanced Accounting*, New Jersey, Prentice Hall
2. Belak V.(2006) *Profesionalno računovodstvo prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima*, Zagreb, Zgombić&Partneri
3. Bubić, J. (2011) *Financijsko računovodstvo II – računovodstveni i porezni koncepti*, Split, Redak
4. *Hrvatski standardi financijskog izvještavanja*
5. *Međunarodni računovodstveni standardi*
6. *Međunarodni standardi financijskog izvještavanja*
7. Orsag S. i Gulin D. (1996) *Poslovne kombinacije*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
8. *Zakon o preuzimanju dioničkih društava Narodne novine 109/07*
9. *Zakon o računovodstvu Narodne novine 109/07*
10. *Zakon o trgovačkim društvima Narodne novine 152/2011*